

Аналіз досвіду організації системи дошкільних установ для виховання дітей раннього віку в Криму дозволяє зробити висновок про те, що велику роль у розвитку цієї системи на всіх історичних етапах відіграла держава. Ухвалення рішень на державному рівні дозволило в значній мірі вирішити проблему розширення мережі дошкільних освітніх закладів.

В даний час республіка Крим не зможе самостійно вирішити проблему браку місць в дошкільних закладах, з яких майже 50% доводиться на дітей раннього віку. Для вирішення цієї проблеми необхідна продумана і цілеспрямована державна політика, про що свідчить попередній історичний досвід.

Під час поступового виходу держави з кризи неможливо вирішити проблеми економічного характеру без урахування інтересів найменших громадян України.

Список використаних джерел та літератури:

1. Головань Т. М. Общественное дошкольное воспитание в Крыму (вторая половина XIX – начало XX века) : [моногр.] / Головань Т. М., Пониманская Т. И. – К. : Слово, 2009. – 224 с.
2. Народное хозяйство Крымской области. Статистический сборник. – Одесса : Статистика, 1967. – 137 с.
3. Государственный архив Автономной Республики Крым (ГААРК). – Ф. 2346. – Оп. 7. – Д. 9. – Л. 1–6.
4. ГА АРК. – Ф. 3026. – Оп. 4. – Д. 78. – Л. 1–27.
5. Очерки истории Крымской областной партийной организации. – Симферополь : Таврия, 1981. – 378 с.
6. ГА АРК. – Ф. 3026. – Оп. 10. – Д. 906. – Л. 1–61.
7. ГА АРК. – Ф. 3026. – Оп. 10. – Д. 1043. – Л. 1–78.
8. Кирьянова С. Оптимист всегда прав / С. Кирьянова // Крымские известия. – 2009. – №38 (4241). (Февраль). – С.3.

Анотація

Н.П.Шевцова

Развитие системы дошкольных учреждений для детей раннего возраста в Крыму

На основе нормативно-законодательных и архивных документов в статье рассматриваются вопросы, связанные с особенностями организации и развития в Крыму системы дошкольных учреждений для детей раннего возраста. Поднимается проблема необходимости выработки государственной политики в области организации и расширения сети дошкольных учебных заведений.

Ключевые слова: Крым, дошкольное образование, детские учебные заведения, ранний возраст.

Summary

N.P.Shevtsova

Development of the System of Pre-School Establishments for Children of Early Age in the Crimea

On the bases of legal and archive documents the questions connected with the peculiarities of organization and development of the system of pre-school establishments for children of early age in the Crimea are discussed in the article. The problem of necessity of working out the state policy in the sphere of organization and extension of the net of pre-school educational establishments is raised.

Key words: the Crimea, pre-school education, educational establishments for children, early age.

Дата надходження статті:

„15” вересня 2010 р.

УДК 378. 22+371. 13 (045)

О.Л.ШКВИР,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Хмельницький)

Теоретичні аспекти ступеневої підготовки майбутніх учителів початкових класів

У статті висвітлюються віхи історії ступеневої освіти, розкривається зміст ключових понять, пропонується модель ступеневої підготовки вчителя.

Ключові слова: підготовка, професійна підготовка, ступенева підготовка вчителя.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Поступове входження вищої національної освіти до Болонського процесу зумовлює потребу в якісному оновленні системи ступеневої підготовки майбутніх учителів, зокрема початкових класів. Ступенева освіта сприяє підвищенню статусу працівника освіти відповідно до здобутого ним рівня або ступеня, підвищенню здатності й готовності до виконання ним складних специфічних педагогічних функцій, виявленню того людського потенціалу, який природно, генетично забезпечує ефективність праці вихователя, вчителя, дослідника.

Згідно з Законом України „Про вищу освіту” ступенева освіта майбутніх учителів початкової школи передбачає послідовну професійну підготовку у вищих педагогічних навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями „молодший спеціаліст”, „бакалавр”, „спеціаліст”, „магістр”, кожен з яких розглядається як окремо завершений її цикл.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Дослідженню проблем професійної підготовки фахівців в умовах ступеневої освіти в останні роки приділялася належна увага, зокрема таким її аспектам, як методологічні основи ступеневої професійної підготовки фахівців у системі неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало та

ін.); порівняльний аналіз ступеневої освіти за рубежом і в Україні (Н. Абашкіна, В. Козаков, Т. Кошманова, А. Новіков, Л. Пуховська та ін.); організаційно-технологічні аспекти системи ступеневої професійної освіти (І. Богданова, Г. Козлакова, В. Луговий, П. Сікорський та ін.); теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів (Ю. Чабанський, В. Бондар, О. Дубасенюк, М. Князян, Н. Кузьміна, В. Сластьонін, Г. Троцько та ін.).

Аналіз науково-педагогічних джерел свідчить про те, що нині накопичений значний досвід професійної підготовки вчителя початкових класів. Проте недостатньо вивченими залишаються теоретичні та методичні засади ступеневої підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Формулювання цілей статті... Мета нашої статті – дослідити теоретичні підвалини ступеневої підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу... Починаючи з 90-х років минулого століття, підготовка фахівців у системі вищої освіти України здійснюється за ступеневою системою. Законом України „Про освіту” (1996 р.) в Україні була введена система вищої освіти, яка забезпечує підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівнів бакалавра і магістра, поряд із фахівцями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста та спеціаліста, що готуються традиційно.

На основі вивчення нормативної бази нами були визначені віхи історії ступеневої освіти в Україні:

Закон України „Про освіту” – 1996 р. (стаття 30, 42 – 44);

„Перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями” – 1997 р.;

„Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні” – 1998 р.;

Закон України „Про вищу освіту” – 2002 р. (стаття 6 – 8, 24 – 25);

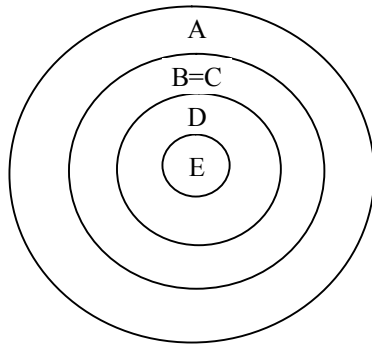
Болонський процес – 2005 р.

Про необхідність та важливість переходу України до ступеневої підготовки фахівців також зазначається у Державній національній програмі „Освіта” (Україна XXI століття) (1996 р.), „Концепції педагогічної освіти” (1998 р.); Державній програмі „Вчитель” (2002 р.).

Ступенева професійна підготовка педагогів, зокрема початкової школи, зумовлена необхідністю підвищення конкурентоспроможності та мобільності вчителя (педагога) на ринку праці в контексті внутрішніх (утвердження ринкових і демократичних відносин) та зовнішніх (глобалізація та становлення інформаційного суспільства) суспільних змін, що відбуваються в Україні і в світі. Ступенева професійна підготовка сприяє розвантаженню навчальних програм, що вивільняє час для самостійної роботи, саморозвитку і самовиховання студентів. Особливе значення ступенева професійна підготовка має на регіональному рівні у забезпеченні кадрами різних ступенів підготовки відповідних навчально-виховних закладів певного регіону.

За переконанням С. Власенко, перші теоретичні підвалини ступеневого підходу до підготовки вчителів початкової ланки заклала М. Монтессорі. Оскільки після оприлюднення її книги „Секрет дитинства” з’явилися ідеї поступово і системно готувати спеціалістів з чисто практичних видів педагогічної діяльності (рівень молодшого спеціаліста, за сучасною термінологією), педагогів – загальнокультурних вихователів (рівень бакалаврату), педагогів-викладачів окремих чи групи вагомих дисциплін (рівень магістрату) [1].

Сутність ступеневої підготовки майбутніх учителів, зокрема початкових класів, розкривається та певною мірою конкретизується у термінах „підготовка”, „професійна підготовка”, „ступенева підготовка”, „ступенева підготовка вчителя”, „ступенева підготовка вчителя початкових класів”. Співвідношення обсягів цих понять можна передати з допомогою такої схеми (рис. 1.1).

- A – підготовка
- B – професійна підготовка
- C – ступенева підготовка
- D – ступенева підготовка вчителя
- E – ступенева підготовка вчителя початкових класів

Рис. 1.1. Співвідношення ключових понять

Термін „підготовка” є похідним від дієслова „підготувати”, тобто навчити, дати необхідні для чогонебудь знання. Словник С. Ожегова пояснює значення цього слова як „запас знань, отриманих кимнебудь” [2, с.532].

Професійна підготовка визначається як процес формування спеціаліста для однієї з галузей трудової діяльності, пов'язаний з оволодінням певним родом занять, професією [3, с.549]. У сучасній психолого-педагогічній науці існує декілька підходів до визначення її сутності. Психологи розглядають її як засіб приросту індивідуального потенціалу особистості, розвитку резервних сил, пізнавальної й творчої активності на основі оволодіння загальнонауковими та професійно значущими знаннями, вміннями й навичками. Представники педагогічної науки вбачають сутність такої підготовки у набутті людиною професійної освіти, що є результатом засвоєння інтелектуалізованих знань, умінь та формування необхідних особистісних професійних якостей. Всебічний аналіз професійної підготовки зроблено у працях В. Семиченко. Вона розглядає її в трьох аспектах: як процес, в ході якого відбувається професійне становлення майбутніх спеціалістів; як мету і результат діяльності вузу; як сенс включення студента у навчально-виховну діяльність [4].

У Законі України „Про вищу освіту” зазначається, що професійна підготовка – це здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю [5].

Професійна підготовка фахівців здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями (ступеневою освітою). Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти – характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості знань, умінь та навичок особи, що забезпечують її здатність виконувати завдання та обов'язки (роботи) певного рівня професійної діяльності [5].

Вивчення змісту словників (В. Бусел, С. Гончаренко) та педагогічних енциклопедій (В. Кремень, І. Каіров) показало, що в них не розкривається сутність понять „ступенева освіта”, „ступенева підготовка”, „ступенева підготовка вчителя”. Тому для з'ясування їх змісту ми звернулися до праць вчених.

Цікавими, на нашу думку, є погляди Л. Старовойт, яка зазначає, що ступеневість передбачає єдність, взаємозумовленість, наступність цільових функцій усіх ланок, що становлять сутність професійної освіти. Ступеневе навчання потребує як внутрішньої диференціації змісту освіти, так і певної самостійності її складових елементів. Цим забезпечується і створення умов для того, щоб кожний ступінь виконував певну функцію у складі цілого. Ступеневість створює також передумови для доповнення та поглиблення професійної підготовки, забезпечує можливість переходу до нової якості [6].

Науковий інтерес становлять висновки С. Власенко щодо понять багаторівневості та багатоступеневості. За її переконаннями, вони не є ідентичними. Багаторівневості як інтегративна якість світової освітньої системи є її характеристикою, притаманною етапу розв'язання глобальних завдань людства. Багатоступеневості є організаційним втіленням багаторівневості, динамічною її ознакою, без застосування якої змістове наповнення рівнів підготовки фахівців з вищою педагогічною освітою позбавляється статичності, тобто горизонтального виміру. „Говорячи дидактичною мовою, ми маємо справу тут із втіленням принципів послідовності та наступності в багаторівневій педагогічній освіті” [1, с.9]. С. Мамрич стверджує, що ступенева підготовка вчителя передбачає формування принципово нового змісту освіти, визначення цілей кожного зі ступенів згідно з загальними цілями професійної підготовки [7].

На думку багатьох вчених, основне завдання ступеневої професійної підготовки вчителя полягає у формуванні та розвитку професійних знань і умінь на базі системи фундаментальних знань та можливості адаптації випускників до майбутніх змін в суспільстві, економіці, науці та виробництві. Основну ідею ступеневої професійної підготовки складає навчання за висхідними ступенями, які відображають послідовні етапи навчання, причому кожен наступний ступінь є логічним продовженням попереднього, забезпечуючи можливість подальшого навчання і передбачаючи розширення сфери застосування праці випускників кожного ступеня (рис.2).

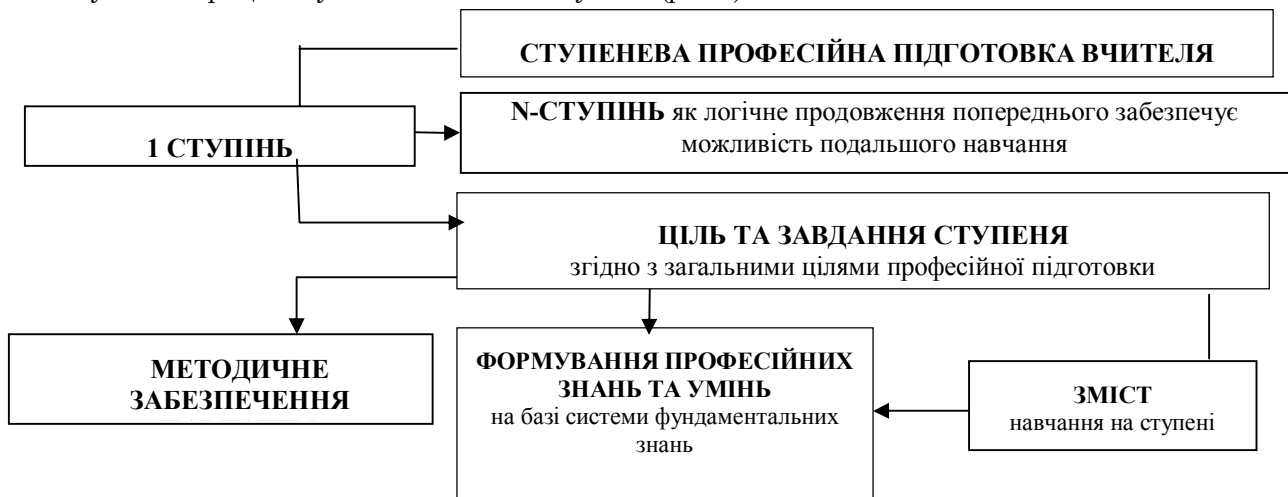

Рис.2. Модель ступеневої підготовки вчителя

Ступенева педагогічна освіта передбачає рух студента від нижчого ступеня до вищого у своєму загальному та професійному розвитку, оскільки на кожному наступному ступені (рівні) студент набуває нових знань, умінь та навичок, одержує новий, вищий від попереднього, рівень готовності до здійснення професійно-педагогічної діяльності.

Висновки... На основі вивчення державних документів про вищу освіту та праць вчених виявлено, що проблема ступеневої підготовки вчителя є досить новою для національної освіти, тому недостатньо розроблений категорійно-понятійний апарат, технологія ступеневої підготовки вчителя та методичне забезпечення процесу навчання.

Перспективи подальших розвідок... Подальших наукових розвідок потребують такі аспекти, як сутність ступеневої підготовки майбутніх учителів початкової школи, технологія та методичний супровід ступеневої підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Власенко С. П. Особливості становлення сучасної багаторівневої освіти вчителів початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / С. П. Власенко. – К., 2002. – 20 с.
2. Ожегов С. И. Словарь русского языка / И. С. Ожегов ; под. ред. Н. Ю. Шведовой. – М. : Рус. яз., 1990. – 921 с.
3. Педагогическая энциклопедия / [гл. ред. И. А. Каирова]. – М. : Сов. энциклопедия, 1964-1988. – Т. 3. – 880 с.
4. Семиченко В. А. Концепция целостности и ее реализация в профессиональной подготовке будущих учителей : дис. ...доктора психол. наук : 19.00.07 / Семиченко Валентина Анатольевна. – К., 1992. – 432 с.
5. Закон України „Про вищу освіту”. – К., 2003. – 47 с. – (Нормативний документ).
6. Старовойт Л. Я. Особливості організації багатоступеневого навчання у вищому професійному училищі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Л. Я. Старовойт. – К., 2000. – 15 с.
7. Мамрич С. М. Ступенева підготовка фахівців у навчально-науково-виробничих комплексах (на прикладі радіотехнічних спеціальностей) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / С. М. Мамрич. – К., 2001. – 15 с.

Аннотация
О.Л.Шквыр

Теоретические аспекты ступенчатой подготовки будущих учителей начальных классов

В статье рассматриваются этапы истории ступенчатого образования, раскрывается сущность ключевых понятий, предлагается модель ступенчатой подготовки учителя.

Ключевые слова: *подготовка, профессиональная подготовка, ступенчатая подготовка учителя.*

Summary
O.L.Shkvyr

Theoretical Aspects of the Stage Preparation of the Future Primary School Teachers

The stages in the history of the stage education are described in the article. The essence of key notions are revealed. The model of the stage preparation of school teachers is proposed.

Key words: *preparation, professional preparation, stage preparation of a teacher.*

Дата надходження статті:

„11” вересня 2010 р.

УДК 796.85+39+159.922 (045)

І.М.ШОРОБУРА,

доктор педагогічних наук, професор
(м.Хмельницький)

Бойовий гопак як етнонаціональна система психофізичного вдосконалення особистості

В статті розглядається питання необхідності панівної ідеології здоров'я людини в Україні. Бойовий гопак розглядається як етнонаціональна система психологічного удосконалення особистості. У Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії створено осередок і секцію бойового гопака.

Ключові слова: *ідеологія здоров'я, національна культура, фізична культура, бойовий гопак.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Щорічні звіти дослідження людського розвитку в Україні за Програмою ООН свідчать про зниження рівня здоров'я населення країни. Так, характерними руйнівними чинниками суспільного, політичного і економічного життя сьогодення України, що стосуються підтримки і охорони здоров'я населення, є: низький рівень фінансування системи формування і охорони здоров'я, відсутність ідеології здоров'я і технології її впровадження, інфляція індивідуального і громадського здоров'я, некритичність оцінки ролі громадянина щодо збереження здоров'я, відсутність нових технологій управління, дефіцит інформації.

Аналіз досліджень і публікацій та виклад основного матеріалу... Відомо, що інтенсифікація всіх процесів життєдіяльності сталася тільки завдяки високим можливостям людини адекватно відповідати цим вимогам фізично, психічно і духовно. Країни, що досягли значних економічних успіхів, такі, як Японія, Канада, США та інші, мають найвищі показники середньої тривалості життя. Передовсім саме